

MIKKO
TOIVIAINEN

RONJA
SALMI

12

TARINAA

KIRJOITTAMISESTA

WSOY

Copyright © Ronja Salmi ja Mikko Toiviainen ja WSOY 2017

Valokuvat © Laura Mendelin ja WSOY 2017

Graafinen suunnittelu Laura Lyytinen

ISBN 978-951-0-42335-6

Painettu EU:ssa

Ronja Salmi – Mikko Toiviainen

12 TARINAA KIRJOITTAMISESTA

Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki

Esipuhe

03/30/2016 3:31PM FACEBOOK MESSENGER

Mikko: Moro Ronja! Kelasin, että pyydän sua FB-kaveriksi, kun sun nimi on pomppaillut kaikkialla esille, kun oon tuosta mun #pojatkinlukee-kamppiksesta puhunut eri toimijoiden kanssa

03/30/2016 4:02PM FACEBOOK MESSENGER

Ronja: Moi Mikko! Joo, me ollaan selvästi samalla kentällä. Koska olen monessa yhteydessä susta kuullut, ja toki seurannut sua sitä ennen snäpissä. Tavataanko joku päivä ja tutustutaan?

Viikko FB-viestivaihdon jälkeen tapasimme aamiaisen merkeissä. Keskustelu poukkoili kirjojen, lukemisen ja kirjoittamisen välimaastossa. Kahvinjuonnin lomassa tuli pohdittua, kuinka hienoa oli kuulla kun joku kertoo omasta intohimostaan. Innostus tarttuu, vaikka aiheena olisi mikä. Mutta erityisen hienoa oli kuulla, kun joku puhui kirjoittamisesta. Koska kun puhuu kirjoittamisesta, puhuu pakostakin ajatuksistaan ja itsestään. Kuinka ihana ajatus! Olisiko siitä kirjaksi asti?

Ja olihan siitä. Innostus tarttui ja kesän loppuun mennessä käsissä oli jo kustannussopimus. Vasta sopparin solmimisen jälkeen tuli pohdittua, että mitäs me oikein ollaan tekemässä. Kaksi toisilleen tuntematonta teki-jää, 12 eri tarinaa ja yksi kirja. Ryhdyttiin rohkeasti toimeen, ja kirjan

vauhdikas syntytarina kuvastaakin lopulta hyvin sitä ydinajatusta, joka puskee läpi valmiista teoksestakin: lopulta tärkeintä on se, että tekee. Kirjoittajaksi tulee vain kirjoittamalla. Vaikka kirjoittaisi vajavaisin välinein ja taidoin, tulee vain kirjoittaa. Kirjoittamalla kirjoittajia tehdään.

Tämän viisauden tietävät kaikki kirjassa tarinansa jakaneet kirjoittajat. He ovat kaikki tekijöitä, kirjoittajia omilla ehdoillaan. Paljon eroavaisuuksiakin on, koska jokaisen kirjoittajan tarina on erilainen. Valitsimme kirjaan mukaan ihmisiä, joiden ote kirjoittamiseen on erityisen raikas tai kiinnostava. Halusimme myös monipuolisen kattauksen eri kirjoittamisen lajeista ja julkaisumuodoista, koska sitä nykypäivän kirjoittaminen on.

12 tarinaa kirjoittamisesta kirjoitettiin kaikille kirjoittamisesta kiinnostuneille. Jos halu siirtyä lukijasta tekijäksi herää, kannattaa selata kirjan loppuun kirjoittamisvinkkien pariin. Kiitos tuon osion konsultaatioavusta entiselle kirjoittamisen opettajallemme Eva Havolle. Loistavat ja koskettavat kuvat kirjaan otti Laura Mendelin.

Ja tietenkin valtava kiitos kaikille tässä kirjassa esiintyville ihmisille. Kiitos että jaoitte tarinanne, ja erityisesti kiitos siitä että kirjoitatte.

Helsingissä 10. heinäkuuta 2017
Ronja Salmi & Mikko Toiviainen

HENRI PULKKINEN, PAPERI T

RAP-ARTISTI, RUNOILJA JA TOIMITTAJA

Teksti: Ronja Salmi

Tekeminen on se mikä mua kiinnostaa

Sain Messenger-viestin keskiyön jälkeen. Linkki Youtubeen, musavideo. Paperi T – Sä jätät jäljen. Lähettäjä oli ystäväni. Nuori mies. Ei usein puhunut tunteistaan. Nyt puhui. Tai varsinaisen puhumisen hoiti pitkätukkainen, selkeästi artikuloiva rap-artisti. 00.46 kohdalla sanottiin

”Sun jälkeen nimetään tauti
jokin vakava
johon kuolee suu auki.”

Säe tuntui vääntönä vatsassa. Se oli samaan aikaan julma ja upea. Katsoin videon kahteen kertaan ja mietin, minkälainen mies voi kirjoittaa noin?

Pari vuotta myöhemmin yritän soittaa Henri Pulkkiselle. Ilahdun, kun hän ei vastaa. Vihaan puhua tuntemattomien ihmisten kanssa puhelimesta. Erityisesti jos he ovat kuin Henri Pulkkinen, artisti ja runoilija, jonka fanikerho on Suomen kulttuuripiirin kokoinen. Laitan perään viestin, johon en saa koskaan vastausta. Facebookissa tulee kuitenkin kaveripyyntö ja inboxiin viesti.

”Puhutaan täällä, mä oon huono puhelimesta.”

Puhuttavaa on paljon. Sovimme, että tapaamme töölöläisravintola Elitessä. Se on vitsi, mutta toteutetaan. Pulkkinen aikoo tilata Pellonpään ja Tauno Palon sipulipihvin. Ei hän yleensä niin syö, mutta se on osa Paperi T:n maailmaa. Tai maailmaa jota Paperi T:n hahmo toivoo itselleen. Paperi T:n maailma koostuu nopeasti hahmoteltuna muutamasta seikasta. Tunnustuksellisen vaikutelman antavat tekstit ovat ensimmäisessä persoonassa ja puhuja kertoo paljon epämiellyttäviä asioita itsestään. Se ei vielä ole vallankumouksellista, koska kertovathan muutkin artistit heikkouksistaan. Mutta toisin kuin Paperi T, nämä cheekit ja mikaelgabrielit lunastavat lopulta itse itselleen marttyyrin viitan ja pyhimyksen paikan. He kertovat kärsivänsä jonkin suuremman syyn takia, kantavansa taakkaa meidän muiden puolesta, kuin pienet mikrofonia pitelevät jeesukset. Paperi T taas ei tarjoa selitystä. Ei ole tulossa taivaspaikkaa, eikä sellainen hahmoa edes kiinnosta. Pulkkinen sanookin haastattelussa, että ehkä helvetti sopisi hänelle paremmin. Siellä joutuisi tekemään työtä vittumaisten ihmisten kanssa. Sen hän osaa. Jää epäselväksi, puhuuko Pulkkinen itsestään vai Paperi T:stä. Se ei ole Pulkkiselle itselleenkaan varmaan aina ihan selvää.

Sitten on Paperi T:n kaiken läpileikkaava estetiikka. Se on raikasta, mutta myös nostalgista ja romanttista. Paperi T:n hahmossa on tuttua taiteilijarenttua, juoppoa Saarikoskea ja karismaattista Gainsbourgia. Paperi T ei myöskään kiistä yhtäläisyyksiä, vaan sijoittaa itsensä naureskellen suomalaisten legendojen kantapaikkoihin kuten Cellaan ja Eliteen.

Eliteen ei kuitenkaan saavu Paperi T, vaan Henri Pulkkinen. Haastattelu tehdään Pulkkisen kanssa. Paperi T on Pulkkisen luoma hahmo,

ääni jonka hän on löytänyt. Ja se tässä kaikessa onkin lopulta kiinnostavaa. Ei se minkäläinen mies jotakin on kirjoittanut, tai kuinka ahdistunut hän on. Kysymys kuuluu, miten hän sen teki? Käänsi heikkoutensa voimaksi, loputtomat kelat ääneksi, joka niin monelle resonoi.

Eikö tässä ajassa voi olla mitä haluaa?

Taitelija Henri Pulkkinen mielestä kulttuurialalla on kahdenlaisia ihmisiä. On niitä, jotka haluavat olla jotakin ja niitä jotka haluavat tehdä jotakin. Hän kuuluu jälkimmäiseen kastiin. Tekemisen kohde voi olla mitä tahansa. Pulkkinen ainut uraohje on ”mitäs sitä seuraavaksi tekisi?” Tuon kysymyksen myötä on syntynyt levyjä, runoteos sekä oma ohjelma Radio Helsingille. Myöhemmin Pulkkinen on myös kiinnitetty Radio Helsingin ensimmäiseksi musiikkipäälliköksi.

Pulkkinen oli nuorena kiinnostunut monista asioista. Rap-musiikki ei tuohon aikaan ollut samalla tavalla makea juttu kuin se on nykyään, mutta Pulkkinen tehtiä vaihtelevassa seurassa. Projektina alkanut Ruger Hauer muutti kuviota. Tommishockin ja Pyhimyksen kanssa muodostunut kimppa kasvoi yhtyeeksi ja siitä listaykköseksi, jonka lopettamista vuonna 2016 jäivät suremaan tuhannet kuuntelijat. Soololevyä Pulkkiselle ehdotti Pyhimys, joka työskenteli myös Johanna Kustanukselle. Pulkkinen oli ajatellut levyn tekoa jo aikaisemmin, mutta juuri tuona hetkenä hänellä sattui olemaan myös jotain sanottavaa. Pulkkinen kun ei usko, että kaikki mihin hän tarttuu, olisi jotenkin merkityksellistä. Pitää olla jotain annettavaa. *Malarian pelko* ilmestyi 2015, nousi Suomen virallisen albumilistan kärkeen ja vakuutti kriitikot sekä yleisön.

Viimeisin projekti, runokirja *post-alfa* (sic), käynnistyi myös ehdotuksen myötä. Pieni kustantamo Kosmos otti yhteyttä toimitusjohtaja Mikko

Aarnen muodossa. Runokirjan tekeminen tuntui Pulkkisesta mukavalta vaihtelulta ennen seuraavaa levyä.

Pulkkisen ura radiossa on kaikista palasista ehkä harkituin, koska sen pariin hän hakeutui jo peruskoulun jälkeen. Hänellä on medianomin tutkinto pohjalla ja töitä takana Bassolla sekä Radio Helsingillä. Useissa ammattirooleissa toimiminen ei häiritse Pulkkista. Kaikki tekeminen on hyödyllistä ja muuttaa osaltaan kirjoittamista.

”Eikö tässä ajassa ihminen voi olla mitä haluaa? Onko muka pakko keskittyä johonkin yhteen ammattiin tai alaan?”

Pulkkinen esitteleekin itsensä Henkaksi, ilman lisämääreitä. Hän vierastaa runoilijan tai artistin nimityksiä, ne kun osaltaan tekevät asioista virallisia. Mieluummin hän vain tekee ja katsoo mitä siitä tulee. Hänestä oli outoa, kun levy-yhtiössä puhuttiin ensimmäisen albumin saavutteen joitain tavoitteita ja maaleja. Ei hänellä ole ollut sellaisia. Pulkkinen ei viettänyt lapsuuttaan haaveillen rokkitähdän urasta tai esiintymislaivoista. Hän kyllä äänitti kasettinauhurilla omia radio-ohjelmia ja levyn, (Henkka Huitsin Nevadaan) mutta piilossa muilta. Jos koulussa napsahti näytelmästä päärooli, Pulkkinen ahdistui. Vielä Ruger Hauer -yhtyeen ensimmäisen levyn ajanakin muut yhtyeen jäsenet saivat painostaa Pulkkisen keikalle.

Pulkkisen tarinasta voi myös saada sellaisen kuvan, että asiat olisivat vain tapahtuneet hänelle. *Malarian pelko* ja *post-alfa* ovat olleet tarjouksia, ja Ruger Haueriinkin Pulkkinen tuli ”kolmanneksi jäbäksi.” Kolmas jäbä oli jopa jonkun aikaa ehdotus yhtyeen nimeksi, koska yhteinen tuttu oli ihmeteltyt rap-piireissä meritoituneille Pyhimykselle ja Tommishockille, kuka tuo kolmas tuntematon jäbä oikein oli. Mutta maagisia puhelinsoittoja ja tarjouksia ei saa, jos ei jatkuvasti notku tekevien ihmisten ympärillä ja itse puuhaile jotain. Tekevien ihmisten ympärillä tapahtuu.

”Jos ei ihan tiedä mitä haluaa, niin sitä tulee ehkä kokeiltuakin enemmän kaikkea.”

On elettävä, jotta on jotain annettavaa

Mielikuvitus auttaa värittämään ja romantisoimaan asioita, mutta Pulkkinen kertoo tarvitsevänsä kirjoittamisen pohjalle emootion, joka kumpuaa omasta elämästä. Usein kirjoittamisen saa liikkeelle jokin ajatus tai oivallus, johon kirjoittamisen aikana sekoittuvat kaikki muutkin maailmalta kerätyt asiat. Alkuperäinen idea johtaa toiseen ja kolmanteen, jotka kumpuavat mielen perukoilta erikseen kutsumatta. Silloin mieli tekee työn melkein kuin itsekseen. Pulkkiselle kirjoittamisen hyvä hetki on kuin ryöppy, jossa yhdistyvät ahaa-elämys ja vapaa assosiaatio. Aika usein kirjoittaminen kuitenkin ahdistaa. Pulkkista vaivaavat kysymykset kuten mitä jos hän ei olisi tässä nyt kirjoittamassa? Olisiko teksti jäänyt kokonaan kirjoittamatta? Mitä jos hän olisikin lähtenyt ystävien kanssa kaljalle? Kauppaan? Olisiko hän menettänyt tämän hetken?

Jos idea tulee kirjoittamishetken ulkopuolella, turvautuu Pulkkinen puhelimeensa. Hän kirjoittaa asioita ylös puhelimen muistiinpanoihin, koska ideat unohtuvat helposti. Joskus hän ajatteli, että jos juttu on tarpeeksi hyvä, sen muistaa myös seuraavana päivänä. Enää hän ei siihen usko. Asiat katoavat mielestä niin helposti, että ne on parempi tallentaa heti kun ne tulevat päähän. Suurimmasta osasta muistiinpanoja ei tule mitään, mutta jotkut lauseet voi vaikka liittää johonkin mitä Pulkkinen on aikaisemmin kirjoittanut. Ylöskirjatut asiat myös palautuvat paremmin mieleen, nousevat pintaan alitajunnasta, kun varsinainen kirjoittaminen alkaa. Ideoiden keräämiseen Pulkkinen on kokeillut myös omien ajatustensa nauhoittamista, mutta luopui tavasta hyvin nopeasti. Matkalla baarista kotiin syntyneet kelat olivat turhan kiusallista kuultavaa seuraavana päivänä.

Haastavaa Pulkkiselle on päästä kirjoittamisen vaiheeseen. Käynnistäminen vaatii aikaa.

Pulkkinen uskoo, että luovuus vaatii onnistuakseen tylsyyttä. Sen hetken jossa internet on selattu läpi ja kukaan kavereista ei ehdi kaljalle. Tuon turhautumisen keskeltä nousee halu tarttua johonkin, luoda itse jotain uutta. Olo ei synny, jos ärsykeitä on paljon. Ideaalitulanteessa Pulkkinen luo tylsyyden hetken itse, kirjoittamalla tekstin kolmessa päivässä. Ensimmäisenä päivänä hän maleksii kotona, toisena miettii tulevaa kirjoittamista ja kolmantena päivänä tekee tarvittavan työn. Työ ei kuitenkaan valmistu heti, vaan Pulkkinen palaa siihen useaan otteeseen. Se mikä tuntuu toimivalta tänään, ei välttämättä toimi huomenna.

Kirjoittamisen aloittamiseen auttaa deadline. Aikataulu antaa raamin, pakottaa käynnistämään kirjoittamisen ja tekemään asioita valmiiksi. Esimerkiksi *post-alfan* kohdalla Pulkkisella oli vain puoli vuotta aikaa kirjoittaa, joten teokseen ei voinut ajatella taltioivansa koko elämänsä tärkeimpiä kokemuksia. Oli tehtävä siitä mitä oli. Pulkkinen kirjoitti tuosta puolesta vuodesta ja rajaus tuntui vapauttavalta. Pulkkinen sanookin ymmärtävänsä muusikoita jotka käyttävät vanhoja syntetisaattoreita, koska niissä on vain rajattu määrä ääniä. Loputtomien mahdollisuuksien maailma kun voi olla ahdistava ja lamaannuttava. Jos voi valita kaiken, ei halua valita mitään.

Pulkkinen on kiinnostunut kirjoittamisen aloittamiseen liittyvistä eri tekniikoista, kuten tietyn sivumäärän kirjoittamisesta päivässä. Hän vain epäilee olevansa liian laiska moiseen. Räppääminenkin valikoitui osittain siksi omaksi ilmaisuksi, ettei se vaatinut Pulkkiselta erityisesti treeniä. Toisin oli kitaran ja levyjen soiton kanssa. Ne saivat jäädä.

Jossain vaiheessa mä tajusin,
että se ulkopuolisena olo voi
olla myös voimavara

Pulkkinen kertoo, että on aina tuntenut olonsa vähän yksinäiseksi. Tunne on hänen kohdallaan kasvattanut suojausta, jonka myötä hän on myös teh-

nyt itsensä ulkopuoliseksi. Sosiaalisissa tilanteissa, suhteessa musiikkiin ja nyt runouteen. Yksinäisyys on tunne, jota erityisesti moni taiteilija tuntee. Ratkaisevaa onkin se, kuinka tuon tunteen kanavoi. Pulkkinen kohdalla käänteentekevää oli ajatus siitä, ettei ulkopuolisena oleminen välttämättä tarkoita uhrin roolia. Se voi olla myös voimavara, tapa katsoa asioita.

Pulkkinen on löytänyt heikkouksistaan voimaa myös muissa asioissa. Esimerkiksi aikaisemmin hänellä oli vaikeuksia puhua romanttisista asioista rehellisesti, mutta nyt se lasketaan hänen valttikortikseen. Jatkuvasti samoissa ahdistuneissa keloissa pyörivä Paperi T ei olekaan luuse-
reiden luuseri, vaan ääni itseään suuremmille asioille.

Tuon äänen löytyminen ei ollut helppo tai nopea prosessi. Rohkeus puhua ei syntynyt hetkessä. Vielä *Resnais*, *Beefheart & Aalto* -kappaletta äänittäessä Pulkkista hävetti.

”Mä mietin et onks tää ihan vitun noloo.” Studiossa oli hänen lisäksi paikalla kaksi ihmistä. He olivat kappaleen ensimmäinen yleisö.

”Sit tuli sellanen olo, et ihan sama, rehellisyys on aidointa blaablaa-blaa... Sen jälkeen on tullut luotto, että kyllä näihin sanoituksiin joku tyyppi pystyy samaistumaan.”

Asenteestaan huolimatta Pulkkinen edelleen suojelee tekstejään ja myöntää, että niistä irti päästäminen tuntuu vaikealta. Hän suhtautuu omaan tekemiseensä äärimmäisen kriittisesti, eikä helpolla jaa kesken-
eräistä materiaalia muille. Se tekee kaikesta taas niin virallista. Pulkkinen ei myöskään tiedä miten hänen pitäisi reagoida siihen, kuinka muut reagoivat hänen teksteihinsä. Oli palaute sitten minkälaista tahansa.

Runoteoksen kohdalla Pulkkinen opetteli uutta tekemisen tapaa ottamalla vastaan ehdotuksia tekovaiheessa. Kunnian sai Kosmos-kustannuksen Mikko Aarne, joka keskusteli Pulkkisen kanssa teksteistä. Se tuntui hyvältä, koska Aarne halusi Pulkkisen onnistuvan ja Pulkkinen taas kunnioitti kokeneen Aarneen mielipidettä. Aarne kannusti pitämään teoksessa mukana myös niitä tekstejä, joista Pulkkinen itse oli epävarma. Se kannatti, koska mukaan päätyi runoja jotka ovat jälkikäteen Pulkkisen omiakkin suosikkeja. Herkkiä ja henkilökohtaisia. Pulkkinen sanookin,

että häpeän ja epävarmuuden tunteessa on myös jotain tavoiteltavaa. Jos teksti vähän nolottaa, on laittanut itsensä likoon. Tekstin pitää kiihottaa hyvässä ja huonossa.

Pulkkinen on kiinnostunut vilpittömyydestä kirjoittamisessa, ja siksi erityisesti *post-alfan* sivuille jäivät myös aidosti tunnustukselliset asiat. Teksti on paikoin niin henkilökohtaista, että eräs Pulkkisen ystävä huolestui teoksen luettuaan taiteilijan mielenterveydestä. Pulkkinen otti kaverin masennusepäilyn kehuna. Masennushan oli tunnelma, jota hän teoksessa tavoitteli.

Paperi T kun ei ole rap-genren hahmo siinä missä vaikka Evil Stöö on. Paperi T on Henri Pulkkisen ääni, tapa Pulkkiselle katsoa maailmaa. Tuo ääni on tuntunut omalta ja voimakkaalta viimeiset pari vuotta. Se on asia, josta Pulkkinen tuntee ylpeyttä. Tunne ei ole entuudestaan turhan tuttu. Pulkkinen on suhtautunut omiin saavutuksiinsa aikaisemmin vaatimattomasti.

”Mutta mulla on myös kaikki oikeus olla ylpeä.”

Oon mä miettinyt sellastakin vaihtoehtoa, että mitä jos ei tekis enää yhtään mitään?

Voi sanoa, että taitelijan oma ääni on vahva silloin, kun sitä voi kopioida. *Post-alfan* ilmestymisen yhteydessä Suomen Twitter-kansa richaantui tekemään omia runojaan tunnisteella #teeomapapruno. Vaikka twiitit oli tehty piruillen, Pulkkinen otti ilmiön eräänlaisena kehuna. Plagiointi on imartelun korkein muoto.

Kun artisti saavuttaa tavaramerkin kaltaisen tyylin, moni kriitikko kysyy uudistumisen perään. Mitä seuraavaksi? Jälleen uusi levy Paperi T:n kaltaista Paperi T:tä? Pulkkinen miettii mitä tapahtuisi, jos hän luo-

puisi tutuista korteistaan ja kokeilisikin jotain uutta. Kirjoittaisikin rehellisen, positiivisen rakkauslaulun? Hän ei pelkää mahdollista muutosta, vaikka se saattaisi ärsyttää vanhoja kuulijoita. Ainahan löytyy niitä joiden mielestä edellinen levy oli parempi. Pulkkisesta taitelijan tulee uskaltaa epäonnistua, jotta jotain uutta voi syntyä.

Toisaalta, toistossa on tekijän kannalta jotain kiehtovaa. Omaa juttua ei tarvitse välttämättä hylätä, vaan sitä voi myös jalostaa. Pulkkinen kokee, että hän kirjoittaa jatkuvasti yhtä ja samaa kappaletta. Ajatukset vain kehittyvät ajan myötä, ja Paperi T:n ääni hioutuu. Hän ei lähde kirjoittamaan kappaletta jostain tietystä aiheesta, vaan pohjalla ovat samat kelat kuin aina ennenkin: rakkauden kaipuu, yksinäisyyden pelko ja hyväksytyksi tulemisen toive. Pienempiä aiheita voi olla yhdessä kappaleessa vaikka kuinka paljon, koska kaikki kappaleet yhdessä muodostavat halutun kokonaisuuden. Ajatuksessa on samaa mitä Jack Kerouac toteutti käytännössä *Matkalla*-teoksen kanssa: kulttikirja kirjoitettiin yhdelle paperirullalle. Pulkkisella paperirulla on päässä, ja se vain jakautuu useiksi kappaleiksi ja teoksiksi.

”Nick Cave on tehnyt 20 levyä mitkä on aika samanlaisia, mutta mun mielestä kaksi sen viimeisintä on parhaita.”

Yhden biisin kirjoittamisen taustalla on myös ajatus siitä, että ihmisessä ei ehkä ole loputtomasti tarinoita kerrottavaksi. Pulkkinen kertoo moderniin kirjallisuuteen vaikuttaneesta runoilija Arthur Rimbaudista, ja siitä kuinka tämä lopetti runojen kirjoittamisen 21-vuotiaana. Ranskalaisen mielestä runot olivat nuorten ihmisten juttu. Pulkkinenkin on henkisesti varautunut siihen, ettei luova kausi kestä ikuisesti.

”Oon mä miettinyt sitäkin vaihtoehtoa, että mitä jos ei tekis enää yhtään mitään? Tekis toisen levyn ja sit se olis siinä.”

Voi hyvin olla että Pulkkisella ei ole mitään sanottavaa toisen levyn jälkeen. Tai sitten hän kirjoittaa biisejä vielä 60-vuotiaana. Kumpikaan skenaario ei vaivaa artistia. Ruger Hauer -yhtyeekin päätettiin lopettaa suurimman suosionsa huipulla.

”Se että lopettaa vielä kun on luovuutta, vaatii enemmän ballsseja kuin se että lopettaa kun kukaan ei enää kuuntele.”

Etsi runo

Juuri nyt Pulkista kiehtoo kysymys siitä, kuinka kauan teosta voi viilata, ennen kuin se huononee. *Post-alfaa* tehdessä kustannustoimittaja Mikko Aarne neuvoi Pulkista etsimään runoa tekstimassan keskeltä poistamalla sanoja, kunnes enää mitään ei voisi poistaa. Runojen kirjoittamisesta tuli karsimista, kill your darlings -mentaliteetilla.

”Teoksen lyhyimmät runot on voineet olla osa jotain pidempää kokonaisuutta, ja sitten on vaan sillee turha, turha, turha, etsi runo.”

Ajatus kiehtoo Pulkista varmasti siitäkin syystä, että siinä missä rapissa sanottavaa tulee olla valtavan paljon, runoudessa juuri vähäeleisyys on kaiken ytimessä. Kuvat, tilanteet, tunteet ja suhteet rakentuvat rivien väliin, siihen mitä ei sanota. Lukijan täytyy itse täyttää kuvien välistä puuttuvat tiedot ja muodostaa kokonainen tarina.

Pulkista on puhutellut erityisesti runo John Ashberlytä, jossa ensin kuvaillaan kauniisti kukkaa, mutta lopuksi sanotaan: *jos tulit kateelliseksi kukista, älä huoli, ne eivät merkitse minulle mitään.*

Pulkisesta runo on ihanan tyyli ja romanttinen, mutta ennen kaikkea jättää paljon sanomatta. On lukijan tehtävä päätellä, että puhujan vieressä on ehkä joku kuuntelemassa ja jolle viimeinen toteamus on kohdennettu. Vieressä seisova on ehkä rakastettu, joka miettii miksi puhuja ei käytä hänestä yhtä kauniita sanoja kuin kukasta. Puhuja ennättää kuitenkin ennen rakastettunsa reaktiota vakuuttaa, etteivät kukat merkitse hänelle mitään. Näin hän antaa ymmärtää, että vieressä seisova rakastettu ansaitsee vieläkin kauniimpaa kuvailua osakseen ja merkitsee puhujalle kaikkea. Pulkkinen käyttää omassa kirjoittamisessaan tehokeinona tätä samaa mallia: tunteelliset asiat sanotaan mahdollisimman kylmästi ja lakonisesti.

Runojen ymmärtäminen vaatii lukijaltaan aikaa ja halua tajuta asioita. Kaikilla ei niitä ole. Silloin Pulkisenkin runot voivat näyttäytyä vain listana asioista, joista taiteilija pitää tai ei pidä. On lukijan itsensä päättävissä, käyttäkö hän kapasiteettiaan siihen, että pohtii miksi juuri

nämä asiat on haluttu nostaa esille. Kun seokseen lisätään vielä lukematon määrä populaarikulttuurin ja taidemaailman viittauksia, moni kokee Paperi T:n tuotannon vaikeaksi. Joskus vaikeus jopa ärsyttää ihmisiä. Se ihmetyttää Pulkkinen.

”Miksi sä provosoidut siitä, että sä et tiedä? Miten se on mun ongelma?”

Pulkkinen tietää hyvin, että erityisesti namedroppailu närästä ihmisiä. Se on osasy siihen miksi hän sitä nykyään niin ahkerasti tekee. Paperi T:n kuuluukin olla ärsyttävä hipsteri. Hahmo on kehotus Paperi T:n kaltaisille ihmisille katsoa peiliin ja nauraa vähän. Paperi T:kään ei ole aina tosissaan. Pulkkinen teksteissä on huumoria, joskin hän myöntää että harva sitä huomaa. Eikä toki tarjolla olekaan mitään röhönauruja, vaan enemmänkin sitä samaa huvittuneisuutta, mitä voi kokea Aki Kaurismäen elokuvien äärellä.

”Suurin osa ihmisistä ei osaa nauraa itselleen. Ihmiset on niin vitun vakavia itsensä suhteen. Ne ei käsitä, että miten joku ei voisikaan olla tosissaan aina kun se puhuu itsestään.”

Pulkkinen käyttää paljon ironiaa hyväkseen ja pohtii, voisiko sitä yhdistää johonkin muuhun sävyyn. Voiko puhuja olla samaan aikaan ironinen ja vilpiton? Voiko jotain sanoa samanaikaisesti läpällä, ja silti tosisaan? Kappaleessa *Resnais, Beefheart & Aalto* Paperi T sanoo ”rehellisyys on aidointa mitä mä voin tarjoo.” Säe on banaali itsestäänselvyys, joka kuulostaa räppipossejen tyhjältä haippipuheelta. Paperi T:n taustan huomioon ottaen se on siis myös itseironinen. Toisaalta lause voi myös näissä kaikissa sävyissään olla totta puhujalleen ja tulla sanotuksi vilpittömästi.

Näille nyansseille ei löydy lukuohjetta Googlesta. Tavallisessa listapopissa sanotaan mitä tarkoitetaan, eikä jätetä tilaa tulkinnalle. Jonkun määritelmän mukaan tässä kulkee myös taiteen ja viihteen ero. Siinä missä viihde pitää kokijaa kädestä kiinni ja selittää miksi asiat ovat siten miten ne ovat, taide heittää kokijansa keskelle tilannetta ja huutaa perään ”pärjäile.”

Mun duunii on tehdä musaa, sit joku kirja ja that's it

Erityisesti musiikkiartistien oletetaan nykyään olevan jatkuvassa kontaktissa kuulijoidensa kanssa. Pulkkinen ei koe olevansa yhteydenpitoa omilleen velkaa. Hän ei tee musiikkiaan ensisijaisesti yleisölle, eivätkä fanit ole polttoaine joka saisi Pulkkisen koneen aamulla käynnistymään.

”Vittu mua ei kiinnosta jos sä et ole täs mukana. Jos sä et oo, niin sit sä et oo.”

Pulkkinen tietää, että se kuulostaa kusipäiseltä. Siitä huolimatta hän ei suostu tapaamaan fanejaan meet & greeteissä tai kyselemään somessa mitä heille kuuluu. Hän on tehnyt levyn ja kirjan, ja sen pitäisi riittää. Hänen ei tarvitse olla sen lisäksi kenenkään kaveri.

Pulkkista ahdistaa ajatus siitä, että kun ihminen on päättänyt investoida rahansa hänen tuotoksiinsa, syntyy automaattinen oletus, että Pulkkinen on henkilönä ostajan käytettävissä. Vastaanottamassa viestejä ja reagoimassa niihin. Pulkkinen muistuttaa, etteivät kaikki esim. somessa lähetetyt viestit ole tärkeitä. Jokaisella on oikeus niiden lähettämiseen, mutta ne eivät välttämättä ole arvokkaita vastaanottajalleen. Kaikkien mielipide kaikesta ei ole samanarvoinen. Pulkkisella on ihmisiä joiden arviota hän arvostaa, mutta sekalaiden vastaantulijoiden ajatukset ovat yhdentekeviä.

”Vittu miksi teidän kaikkien pitää kertoa teidän mielipide mulle, kun mua vaan kiinnosti tehdä jotain?”

Pulkkista myös ahdistaa silloin, kun Helsingin baareissa jokaisella vastaantulijalla on hänestä mielikuva. Tai siltä se ainakin hänestä itseltään tuntuu. Pulkkinen miettii runokirjansa julkistamistilaisuutta, jossa paikalla olivat hänen läheiset ystävänsä, sekä sekalainen joukko toimittajia. Kesken juhlien Pulkkinen muistaa ajatelleensa, kuinka ahdistavaa oli olla samaan aikaan kavereiden kesken Henkka, ja toimittajien tarkkailema hahmo, artisti Paperi T.

”Siinä mennään takas sinne lapsuuden lavoille, että haluaakin pois siitä valokeilasta. Välillä mä oon vaan silleen et mä lähden himaan, mä en halua enää olla täällä.”

Pulkkista naurattaa, että hän ymmärtää nykyään yhä paremmin rap-artisti Draken lyriikoita. Aikaisemmin hän ei pystynyt samaistumaan menestyneen artistin ”no new friends” asenteeseen, mutta viime aikoina ajatukset ovat tuntuneet enemmän omilta. Pulkkinen suhtautuu ihmisiin varautuneesti ja heitä on vaikea päästää lähelle. Vanhojenkin ystävien kanssa on käynyt niin, että Pulkkinen on tajunnut kesken keskustelun toisen puhuvan nyt Paperi T:n kanssa, eikä Henkan.

”Se on ihan paskaa ja sen takia mulla on aika negatiivisiakin mielihiteitä siitä, että onko julkisuus siistiä. Mä en haluaisi olla enää yhtään kuuluisampi.”

Toki vaikeana hän pitää myös ajatusta siitä, ettei kukaan kuuntelisi tai olisi kiinnostunut hänen teksteistään. Musiikissa ja kirjallisuudessa teos kun herää eloon vasta kun joku sen kokee.

”Sitä mä en tiedä, että mikä tarve tässä on ylipäätään tehdä mitään. Miksi sitä tekee? Minkälaiset ihmiset jotenkin päättää, et niiden sanomilla, tekemisillä, valokuvilla ja maalauksilla on väliä? Onko siinä joku persoonallisuushäiriö, tippunut vauva tai ei oo halattu tarpeeksi. Et on joku tarve saada sitä jotain, huutaa maailmalle ja sit ehkä yrittää saada jotain hyväksyntää.”

Jos jotain dumaat, niin dumaa ittees äläkä jotain toista ihmistä

Pulkkisenkin kohdalla on käyty keskustelua siitä, mitä hänen asemansa oleva valkoinen heteromies saa ylipäätään sanoa. Pulkkisen teksteissä esim. naiset ovat lähinnä adjektiiveja suhteessa puhujaan. Toisaalta niin ovat kaikki muutkin asiat. Tapahtumat ja paikat ovat vain keinoja

kuvailla kertojaa itseään. Silloinkin kun henkilö puhuu toiselle, oletettavasti esimerkiksi entiselle rakastajalleen, paljastaa hän enemmän itsestään kuin sanojensa kohteesta. Esim. toteamalla ”sun jälkeen nimetään tauti / johon kuolee suu auki”, tulee kertoneeksi omasta julmuudestaan, ei niinkään toisen vastenmielisyydestä. Lausepari on tunteen ilmaus, eikä suoraan kohdistettu entiselle rakastajalle. Tästä huolimatta osa kuulijoista on syyttänyt Paperi T:tä naisvihamielisyydestä.

”Mun mielestä taiteilijan vastuu on siinä, että voi seistä kaiken takana siinä tekovaiheessa. Mutta sen jälkeen se on jokaisen omalla vastuulla, miten vastaanottaa taidetta.”

Pulkkiselle itselleen *Sä jätät jäljen*-kappale on tribuutti kohteelleen, ei herjaus. Hän ei halua loukata ketään ja kokee että on tekijän velvollisuus muokata oikeasti tapahtunutta materiaalia siten, ettei kukaan muu kuin tekijä itse voi siitä vahingoittua.

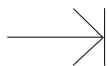
”Jos jotain dumaat, niin dumaa ittees äläkä jotain toista ihmistä.”

Pulkkista vaivaa ajatus siitä, että jos joku kertoo toimineensa hölmösti, hänet leimataan heti huonoksi ihmiseksi. Pulkkisen mielestä myös inhottavia juttuja voi yrittää ymmärtää ja kirjoittaa niistä ensimmäistä persoonaa käyttäen. Ihminen samaistuu epätäydellisiinkin asioihin, koska meissä kaikissa on säröjä. Minä-muodon valinta ei tietenkään automaattisesti kerro taiteilijan omista ajatuksista. Tästä huolimatta Paperi T:n saama kritiikki kohdistuu usein Pulkkiseen itseensä. Yksi eniten hiertavista asioista on Pulkkisen sukupuoli.

Nimeämällä runoteoksensa *post-alfaksi* Pulkkinen tuli aloittaneeksi laajemman keskustelun modernista miehisyydestä. Samalla media nosti hänet uuden miesihanteen soihdunkantajaksi. Samoissa yhteyksissä Pulkkista on tituleerattu sukupolvensa ääneksi. Se kaihertaa monia, koska Pulkkisen spekseillä tuskin kukaan nainen voisi olla ihailun kohteena. Kolmekymppiselle naiselle ei hurrattaisi, jos tämä kertoisi sitoutumiskammostaan ja rakkaudestaan giniin. Michelle venytetty nuoruus sallitaan, eikä kukaan kysy Pulkkiselta milloin tämä perustaa perheen, asettuu aloilleen tai raitistuu.

Asetelma ei toki ole Pulkkinen vika. Hän ei ole valinnut sukupuoltaan tai sitä mitä lehdet hänestä kirjoittavat. Paperi T otettiin osaksi laajempaa keskustelua, jossa vuoroin puhuttiin miesten sukupuolirooleista ja sukupuolten välisestä tasa-arvosta. Taitelijan valitsevat aiheet olivat jo valmiiksi ilmassa.

”Ei taiteilija aina edes itse tajua että mitä se tekee. Se vain jostain syystä puhuu näistä aiheista ja sitten se koskettaakin laajemmalti sitä mitä yhteiskunnassa tapahtuu.”

Henri Pulkkinen

rap-artisti, runoilija ja toimittaja

syntynyt 1986 Helsingissä

Ruger Haueryhtyeen jäsen

sooloalbumi *Malarian pelko*

Teosto-palkinto, vuoden hiphop-albumi Emma

runoteos *post-alfa*

Radio Helsingin musiikkipäällikkö ja toimittaja

Ronja Salmen ja Mikko Toiviaisen kaksitoista keskustelua kirjoittamisen ammattilaisten kanssa

Mitä yhteistä on YouTube-ilmiö Justimusfilmsillä, runoilija-räppäri Paperi T:llä ja kansanedustaja Ozan Yanarilla?

Heitetään joukkoon vielä toimittaja Reetta Räty, blogisti Eeva Kolu ja huumorin ammattilainen Jukka Lindström?

He kaikki esiintyvät, puhuvat ja vaikuttavat – ja jokainen heistä kirjoittaa. Heillä on sanottavaa ja he osaavat kertoa asiansa niin, että heitä katsellaan ja kuunnellaan.

Miten he sen tekevät?

Ronja Salmi ja Mikko Toiviainen ovat haastatelleet omien alojensa huippuja ja kirjoittaneet kirjan innostuksesta, työstä ja unelmista. Kirja yllyttää lukijansa tarttumaan omaan työvälinceeseensä sekä tarjoaa myös käytännön vinkkejä ja harjoituksia oman kirjoittamisen tueksi.

KL 17.3

ISBN 978-951-0-42335-6

www.wsoy.fi